

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Názov právneho predpisu/právnych predpisov: Zákon č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o súkromnej bezpečnosti) v znení neskorších predpisov

Lokalizácia: § 15 ods. 1

Účinnosť: 01. 01. 2006

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 21

Potreba psychologického vyšetrenia ako súčasť preukazovania zdravotnej spôsobilosti

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex:

- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=3&ID=1194>

Hĺbkové ex post hodnotenie:

- ☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu
- ☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:
Vyhlásené znenie zákona o súkromnej bezpečnosti v § 15 ods. 1 definuje zdravotnú spôsobilosť. Zdravotnou spôsobilosťou sa rozumie telesná spôsobilosť a psychická spôsobilosť na vykonávanie činností súvisiacich s prevádzkovaním bezpečnostnej služby, ak ju tento zákon vyžaduje. Zdravotnú spôsobilosť osoba preukazuje lekárske posudkom, ktorého súčasťou je psychologické vyšetrenie.
9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)
V súčasnosti podľa platnej právnej úpravy platí, že zdravotnú spôsobilosť osoba preukazuje lekárske posudkom, ktorého súčasťou je aj psychologické vyšetrenie. Ak lekár pri posudzovaní zdravotnej spôsobilosti nezistí dôvody na psychologické vyšetrenie pacienta, mala by sa prerokovať možnosť nepožadovať posudok. Predmetom ex post hodnotenia má byť vyžiadanie psychologického vyšetrenia iba v prípade, že tak určí lekár, ktorý potvrdzuje zdravotnú spôsobilosť.
9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:
Ex ante: V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť identifikované subjekty, pri ktorých sa predpokladalo, že ich bude regulácia ovplyvňovať. Ex post: Zdravotnú spôsobilosť musí preukazovať každá FO/PO osoba, ktorá vykonáva činnosti súvisiace s prevádzkovaním bezpečnostnej služby. Podľa informácií Ministerstva vnútra Slovenskej republiky pôsobí k 31. 12. 2023 na území SR 596 fyzických a právnických osôb, ktoré prevádzkujú niektorý z druhov bezpečnostných služieb.
9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, keďže právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu / regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
21	Potreba psychologického vyšetrenia ako súčasti preukazovania zdravotnej spôsobilosti	§ 15 ods. 1	01.01.2006	Osoby preukazujúce zdravotnú spôsobilosť	596	90 €	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, a teda neboli ani vypočítané vplyvy na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania predpokladaných vplyvov na podnikateľské prostredie. Ex post náklady: Náklady regulácie nedokážeme kvantifikovať, pretože nedokážeme určiť počet dotknutých subjektov. Zamestnávateľovi zo zákona nevyplýva povinnosť preplatiť zamestnancovi náklady spojené s absolvovaním psychologického vyšetrenia. Náklady na spomínané vyšetrenie sa pohybujú v priemernej výške 90 €. Zamestnávateľovi v spojitosti s povinnosťou absolvovania psychologického vyšetrenia ako súčasti lekárskej prehliadky vznikajú napríklad personálne straty, kedy jeho zamestnanec počas absolvovania tohto vyšetrenia nie je dostupný na pracovisku a nemôže vykonávať svoju prácu.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
Zdrojom početnosti sú interné štatistiky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze analýza vplyvov nebola vykonaná z dôvodu, že hodnotená regulácia bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Rozdiel medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) preto nebolo možné vyčíslit' / určiť dôvod jeho vzniku.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
V ex ante fáze nebola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, pretože právny predpis bol prijatý pred 1. aprílom 2015. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť náklady nepredpokladané v ex ante fáze.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:		
GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky Úrad súkromných bezpečnostných služieb Prezídium Policajného zboru		
PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:		
<u>Cielené konzultácie:</u>		
Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO): Slovenská komora súkromnej bezpečnosti (ďalej ako „SKSB“ alebo „komora“), 31749275	Zúčastnené subjekty: Áno ☒ Nie ☐	
Forma a termín vykonania konzultácií:		
Oslovené subjekty: Slovenská komora súkromnej bezpečnosti	Forma: osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐	Dátum vykonania: 22. 08. 2024
<u>Verejné konzultácie:</u>		
Trvanie verejných konzultácií: od 29. 07. 2024 do 09. 08. 2024		
Forma a termín vykonania konzultácií:		
Zapojené subjekty: Združenie podnikateľov Slovenska	Forma: osobne/online ☐ dotazník/e-mail ☒	Dátum zapojenia: 09. 08. 2024

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácií:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

Zástupca SKSB sa vyjadril, že v súčasnosti je regulácia nastavená tak, že prevádzkovateľ bezpečnostnej služby môže zamestnávať na výkon bezpečnostnej služby len osobu, ktorá je zdravotne spôsobilá podľa § 15 a spĺňa ďalšie podmienky, ktoré vyžaduje zákon o súkromnej bezpečnosti. Na posudzovanie zdravotnej spôsobilosti uchádzača o zamestnanie je prevádzkovateľ povinný vyžiadať od uchádzača lekárske posudok preukazujúci jeho zdravotnú spôsobilosť, ktorý nesmie byť starší ako tri mesiace. Ak je uchádzač o zamestnanie úspešný a stane sa zamestnancom prevádzkovateľa, musí mu predkladať každé dva roky lekárske posudok, ktorým preukáže naďalej trvajúcu zdravotnú spôsobilosť, pričom tento posudok nesmie byť starší ako tri mesiace.

Zástupca podnikateľských subjektov zároveň uviedol, že zdravotná spôsobilosť sa preukazuje lekárske posudkom, ktorého súčasťou je aj psychologické vyšetrenie. Posúdenie zdravotnej spôsobilosti musí zamestnanec absolvovať každé dva roky, ak nie je v záveroch predchádzajúceho lekárskeho posudku ustanovená kratšia lehota, pričom psychologické vyšetrenie je súčasťou posúdenia iba ak tak určí lekár, ktorý posudzuje zdravotnú spôsobilosť. V prípade uchádzača o zamestnanie je absolvovanie psychologického vyšetrenia povinnou súčasťou overenia zdravotnej spôsobilosti.

Vypracovanie psychologického posudku predstavuje pre uchádzača o zamestnanie finančné náklady vo výške 80 – 100 €, pričom výška tohto poplatku ho môže odradiť od záujmu o dané pracovné miesto. Zástupca podnikateľských subjektov taktiež uviedol, že v prípade, že psychologické vyšetrenie ako súčasť lekárskeho posudku uhradí prevádzkovateľ bezpečnostnej služby, neznamená to, že vie deklarovať splnenie psychickej spôsobilosti v prípade jednotlivých zamestnancov, pretože v lekárskom posudku sa nenachádza zmienka o tom, či bol alebo nebol posudzovaný stav osoby aj z psychologického hľadiska.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plneniu cieľa regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Gestor uvádza, že regulácia vznikla z dôvodu potreby stanoviť podmienky pre výkon bezpečnostnej služby takým spôsobom, aby zamestnanci, ktorí sa podieľajú na výkone bezpečnostnej služby spĺňali tak fyzické ako i psychické predpoklady na výkon danej činnosti. Telesná a psychická spôsobilosť na výkon činností súvisiacich s prevádzkovaním bezpečnostnej služby sa potvrdzuje lekárske posudkom, pričom posúdenie zdravotnej spôsobilosti je nevyhnutné vykonávať každé dva roky, ak lekár neurčí alebo právny predpis neustanoví kratšiu lehotu, napríklad u osôb pracujúcich v noci.

Povinnosť absolvovať v rámci lekárskej prehliadky aj psychologické vyšetrenie, ktoré potvrdí psychickú spôsobilosť uchádzača o zamestnanie na výkon bezpečnostnej služby, je podľa gestora dané úzkym vzťahom medzi predmetom podnikania a verejným záujmom a najmä možnými zásahmi do právnych pomerov tretích osôb. Osoby, ktoré tieto zásahy vykonávajú, by mali byť na tento výkon spôsobilé nielen fyzicky, ale aj psychicky, aby nedochádzalo k ujme, škodám či súdnym sporom, ktorých príčinou by mohla byť práve psychická nespôsobilosť zamestnanca na výkon danej práce. Výsledky vykonaných vyšetrení zaznamenáva lekár do zdravotnej dokumentácie žiadateľa, pričom všeobecný lekár zároveň vedie osobitnú evidenciu o vydaných posudkoch o zdravotnej spôsobilosti,

ktorá obsahuje dátum vydania posudku, meno a priezvisko žiadateľa, jeho rodné číslo, evidenčné číslo posudku a výsledok lekárskej prehliadky.

Posúdenie zdravotnej spôsobilosti minimálne v okamihu uchádzania sa o zamestnanie na výkon bezpečnostnej služby je nevyhnutné aj z dôvodu, že zamestnanec je pri výkone bezpečnostnej služby vybavený vecnými bezpečnostnými prostriedkami a technickými prostriedkami, ktoré môže použiť podľa potreby a práve tu je dôležité, aby si bol prevádzkovateľ istý, že ich použitie bolo dané nevyhnutnosťou situácie a nie prípadnou afektívnou poruchou zamestnanca.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

Na konzultáciách, ktoré sa uskutočnili dňa 22. 8. 2024, zdôraznila v úvode stretnutia SKSB potrebu vytvorenia nového zákona, pretože súčasný zákon o súkromnej bezpečnosti prešiel viacerými novelizáciami, v dôsledku ktorých sa stal neprehľadným a komplikovaným pre podnikateľské subjekty. Vzhľadom na pripomienky, ktoré zazneli v úvode stretnutia, navrhla SKSB zriadenie spoločnej pracovnej skupiny za účelom tvorby nového zákona, prostredníctvom ktorej by sa stanovil rámec a obsah nového zákona na základe úzkej spolupráce všetkých zainteresovaných subjektov.

V nadväznosti na reguláciu uvedenú v ustanovení § 15 ods. 1 zákona o súkromnej bezpečnosti, navrhla SKSB, aby psychologické vyšetrenie bolo súčasťou preukázania zdravotnej spôsobilosti len v prípade, že tak určí všeobecný lekár, ktorý vypracúva lekársky posudok a potvrdzuje zdravotnú spôsobilosť na výkon bezpečnostnej služby. Ak by teda lekár pri posudzovaní zdravotnej spôsobilosti nezistil dôvody na absolvovanie psychologického vyšetrenia, nemusel by ho vyžadovať. Všeobecný lekár disponuje zdravotnou dokumentáciou žiadateľa, na základe ktorej sa môže rozhodnúť, či je vhodné poslať ho k psychológovi so špecializáciou v odbore klinickej psychológie na vyšetrenie jeho psychickej spôsobilosti. Už teraz je na rozhodnutí všeobecného lekára, či pošle žiadateľa k lekárovi špecialistovi, ak má pochybnosti o jeho telesnej spôsobilosti. Rovnaký princíp by sa dal uplatniť aj v prípade pochybností o psychickej spôsobilosti žiadateľa.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Zástupcovia Ministerstva vnútra SR v úvode stretnutia realizovaného 22. 8. 2024 v priestoroch Ministerstva hospodárstva SR reagovali na potrebu prípravy nového zákona, ktorá zaznela od SKSB, protinávrhom – ochotou zapracovať návrhy zásadných zmien do súčasného znenia zákona jeho novelizáciou. Zdôraznili však potrebu zberu viacerých návrhov zásadných zmien, aby nedochádzalo k častým novelizáciám. Gestor zároveň preverí možnosti zriadenia pracovnej skupiny, ktorej členmi budú aj zástupcovia podnikateľského prostredia.

V súvislosti s návrhom, aby nebolo povinnou súčasťou posúdenia zdravotnej spôsobilosti aj psychologické vyšetrenie, ale rozhodnutie o jeho absolvovaní bolo ponechané na zvážení lekára, ktorý vydáva lekársky posudok, gestor súhlasí. Gestor však navrhuje úpravu predmetnej regulácie ustanovenia § 15 ods. 1 tak, aby z nej jasne vyplývala zodpovednosť lekára za rozhodnutie ne/poslať uchádzača k psychológovi za účelom vyšetrenia jeho psychickej spôsobilosti.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Spracovateľ uvádza, že znenie zákona o súkromnej bezpečnosti v § 15 ods. 1 opisuje zdravotnú spôsobilosť ako telesnú a psychickú pripravenosť na vykonávanie činností spojených s prevádzkovaním bezpečnostnej služby, ak to zákon požaduje. Zdravotnú spôsobilosť osoba dokladuje lekárskej posudkom, ktorý zahŕňa aj psychologické vyšetrenie.

Spracovateľ vníma, že podľa zástupcu podnikateľských subjektov prevádzkovateľ bezpečnostnej služby môže zamestnávať len osobu, ktorá spĺňa zákonom stanovené podmienky vrátane zdravotnej spôsobilosti podľa § 15. Zdravotná spôsobilosť sa aktuálne preukazuje lekárskej posudkom, ktorý obsahuje aj psychologické vyšetrenie. Uchádzači o zamestnanie musia predložiť tento posudok pred nástupom do zamestnania a danú povinnosť sú povinní opakovať každé dva roky. Podľa slov podnikateľských subjektov môžu náklady na psychologické vyšetrenie, ktoré sú 80 – 100 €, uchádzačov odradiť od záujmu o prácu.

Spracovateľ taktiež vníma aj názor gestora, ktorý uvádza, že regulácia bola zavedená s cieľom zabezpečiť, aby zamestnanci v bezpečnostnej službe spĺňali fyzické a psychické predpoklady. Tieto schopnosti sa preukazujú lekárskej posudkom. Psychologické vyšetrenie je povinnou súčasťou, pretože zamestnanci môžu počas výkonu práce zasahovať do právnych vzťahov iných osôb. Fyzická aj psychická spôsobilosť sú kľúčové, aby sa predišlo ujám či škodám.

Spracovateľ berie do úvahy pripomienky podnikateľských subjektov, ktoré upozorňujú na potenciálne odrádzajúci efekt finančných nákladov spojených s povinným psychologickým vyšetrením pre uchádzačov o zamestnanie. Zároveň však spracovateľ uznáva argumentáciu gestora, podľa ktorej bola regulácia zavedená na zabezpečenie fyzickej a psychickej spôsobilosti zamestnancov bezpečnostných služieb. Psychologické vyšetrenie je preto kľúčovým prvkom lekárskeho posudku, keďže zamestnanci môžu počas výkonu práce zasahovať do právnych pomerov tretích osôb.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

Spracovateľ vníma argumentáciu, ktorú SKSB predložila v nadväznosti na reguláciu uvedenú v § 15 ods. 1 zákona o súkromnej bezpečnosti. SKSB navrhla, aby psychologické vyšetrenie bolo súčasťou preukázania zdravotnej spôsobilosti len v prípade, ak to určí všeobecný lekár, ktorý vypracúva lekárskej posudok. Tento lekár, disponujúci zdravotnou dokumentáciou žiadateľa, by na základe svojho posúdenia rozhodol, či je potrebné, aby uchádzač podstúpil psychologické vyšetrenie. Pokiaľ lekár nezistí dôvody na absolvovanie psychologického vyšetrenia, nemusel by ho vyžadovať. Tento postup by bol podobný ako pri posudzovaní fyzickej spôsobilosti, kde všeobecný lekár rozhoduje, či je potrebné odoslať žiadateľa k špecialistovi. Rovnako by mohol postupovať aj v prípade pochybností o psychickej spôsobilosti.

Spracovateľ sa prikláňa k názoru gestora, ktorý sa stotožňuje s návrhom, aby psychologické vyšetrenie nebolo automatickou súčasťou posúdenia zdravotnej spôsobilosti a aby rozhodnutie o jeho potrebe bolo ponechané na posúdení lekára, ktorý vydáva lekárskej posudok. Zároveň spracovateľ súhlasí s návrhom gestora upraviť ustanovenie § 15 ods. 1 tak, aby bolo zrejmé, že lekár nesie zodpovednosť za rozhodnutie, či uchádzača pošle, alebo nepošle k psychológovi na vyšetrenie jeho psychickej spôsobilosti.

K predmetnému návrhu SKSB zriaďovať pracovnú skupinu za účelom tvorby nového zákona, prostredníctvom ktorej by sa stanovil rámec a obsah nového zákona na základe úzkej spolupráce

všetkých zainteresovaných subjektov, vyjadruje spracovateľ súhlas a podporuje vznik pracovnej skupiny.

9.4.3 Odporúčenie spracovateľa:

☐ ponechať reguláciu ☒ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady

☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.5 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

Spracovateľ na základe vstupov zúčastnených strán navrhuje upraviť reguláciu obsiahnutú v § 15 ods. 1 zákona o súkromnej bezpečnosti.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor sa v stanovenej lehote nevyjadril.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor sa v stanovenej lehote nevyjadril.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia